

Kuukiri

Nr. 4 (146) Aprill 2006

Sõnumeid

“Riukjalg” köidab lustlikkusega

Tänassilma rahvamaja näiteringil “Pupu-Jukud” on lavaküpseks saanud uus kogupere näidend “Riukjalg”. See jutustab möldri tütredest, kes satub kuningalossi. Vana mölder on valetanud kuningale, et tütar oskab õlgedest kuld lõnga kedrata. Tegelikult pole see tõsi. Õnneks tuleb tütrele appi üks salapärane mees.

Näidendis kõlavad tuntud laulud ja näha saab õukonnatantse.

“Riukjala” esietendus oli 1. aprillil Abjas, kus toimus maakondlik teatrite festival. Tänu etenduse lustlikkusele ja elavmuusikale pälviti seal kaks auhinda – üks parima lustimängu esitamise ja teine Meelis Utile parima elusmuusika esitamise eest.

Pille Sihver,
Tänassilma rahvamaja juhataja

Vabaajamess „Suvi 2006“

Võrtsjärve Sihtasutus osales 25. ja 26. märtsil Tartus vabaajamessil „Suvi 2006“. Olime Võrtsjärve väljapaneku-

● Pildil on näitering täies koosseisus: esireas vasakult Pille Sihver, Raul Kõiv, Mait Siirus ja Merike Moks, keskel Jaak Püks, Alvar Mutli, Helina Matusorg ja Meelis Utt ning taga Kaisa Ristov ja Kairi Kaasik.

ga keskkonnatelgis koos „Matkad.ee“, mittetulundusühingu „Ökokratt“ ja maotalsutaja Urmasega.

Huvi Võrtsjärve ja kogu selle piirkonna vastu oli suur enamasti eestlaste endi seas, kuid kohtasime ka välismaalasi, kes olid varemgi Võrtsjärvest kuulnud ja seda oma silmaga ka vaatamas käinud.

Messi edukus seisnes suures huvis Võrtsjärve kalepurjeka vastu. Paljud olid juba kalest kuulnud ja teadsid, et eelmisel aastal purjeka ehitus veel käis.

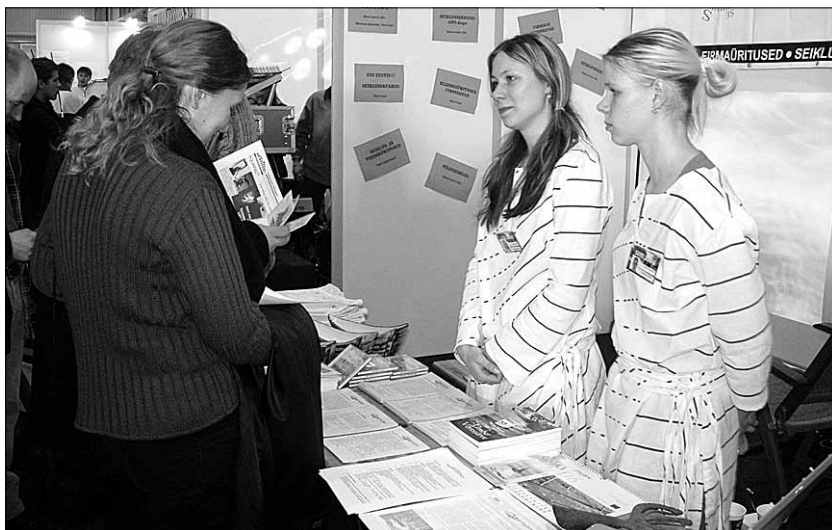
Kalepakettide vastu tuntu huvi erinevatel põhjustel: kes firmapeo tarvis, kes kooliekskursiooni korraldamiseks, aga ka niisama sõprade ja pere ringis veetmiseks. Huvitatute hulga põhjal võiks ennustada kalepurjekale kiiret ja tõist suve.

Messi edukust ei määranud ainult huvi kale vastu. Näiteks sooviti saada infot Võrtsjärve ümbruse matkaradadest, küsiti ka jalgrattamatkade kohta.

Vabaajamessile kutsus meid „Ökokratt“, kes toetab säästvat elu- ja mõtviisi. Nende eestvedamisel tegutseb alates 2003. aastast Keskkonnatelk. Viimati nimetatut kohta saab lähemat infot veebiaadressil www.okokratt.ee.

Silvia Varik,
Võrtsjärve Sihtasutuse
turismikorraldaja

● Messil jagasid külastajatele Võrtsjärve kohta infot Silvia Varik ja Ester Heinaste.

VOLIKOGUS 30. märtsil Uusna külamajas

Kuidas kompenseerida põlevkivihinna tõusu

Põlevkivihinna tõusust tingitud kaugküttekulude suurenemise kompenseerimise korra peab oma territooriumil kehtestama iga omavalitsus ise. Riik on selle raha eraldanud. Kord on selline, et 80 protsenti hinnatõusust kompenseeritakse ja 20 jääb elanike enda kanda. Viiratsi vallas puudutab see Uusna 310 ja Vana-Võidu elamuid. Vana-Võidus kütab "Esro", kes tõstis hinda 430 kroonilt 730-ni megavatt-tunni eest.

Vallavalitsuse ettepanek oli kompenseerida hinna tõus neile, kelle sissetulek pereliikme kohta on väiksem kui 5000 krooni. Toimetulekutoetust saavatele inimestele seda ei kompenseerita, sest nemad saavad kompensatsiooni läbi toimetulekutoetuse.

Kompensatsiooni taotlemise aluseks on see, et kütusekulud oleksid makstud. Kui on maksmata, kantakse kompenseeritava summa korteriühistu arvele. Välistatakse võimalus, et inimene võtab kompensatsiooni vastu, kuid üüriraha on maksmata.

Avaldusi kompensatsiooni saamiseks võetakse vastu 20. juunini.

Sillaotsale tuleb ühistegevuse koht

Volikogu kehtestas Sillaotsa spordi- ja mänguväljaku detailplaneeringu. Eelnevalt olid külavanemad teinud omapoolsed parandused, mida planeeringus arvestati.

Spordiväljaku alune maa saab munitsipaalomandiks.

Muudeti volikogu otsust

Volikogu otsus nr. 48 26. augustist 2004 puudutab 37,8 hektari vaba põllumajandusmaa kasutusvaldusse kinnitamist. Muudatus puudutab vaid nime parandust, sest põllumaa kasutusvaldust ei taotlenud Jaan Lepik, kes esitas avalduse, vaid osühing Ärma Talu JL.

Heakorrastustöödest

andis ülevaate vallavanem Väino Luik, kes kirjutab sel teemal eraldi artikli.

Maavanema meeskond Uusna külamajas

30. märtsi volikogu istungi lõppedes tervitas osalejaid maavanem Kalle Küttis, kes oma meeskonnaga oli tulnud vaatama volikogu tööd. Oma sõnavõtu pühendas ta kahele teemale.

Vallavolikogu ja selle liikmete roll

Maavanem rõhutas, et volikogu liige olla ei tähenda ainult auametit, vaid tõsist töötegemise kohta. Küttis rõhus vastutusele ja nimetas volikogu liikme tähtsamaks ülesandeks viia lõpule ja rahvaga läbi arutada kohalik üldplaneering.

Viljandimaal väheneb rahvastik, sest

lapsi ei sünni piisavalt. Vananev rahvastik toob kaasa tervishoiuprobleemid (neis piirkondades pole perearsti), millest omakorda tulenevad hariduse, transpordi ja muu sellisega seotud hädad. Noortele peredele on vaja leida soodustusi (Viljandi ja Jõgeva olid need kaks maakonda, kus emapalga kehtestamine ei tõstnud elanikkonna arvu).

Üldplaneeringuga seotud probleemid

Maavalitsuse planeeringutalituse juhataja Tiia Kallas rääkis üldplaneeringust ja selles järelevalvet tehes silma torganud tähelepanekutest.

● Viiratsi valla üldplaneeringu ees seisavad vasakult vallavolikogu liige Jaanus Pukk, volikogu esimees Leemet Lõo ja planeeringu koostaja Valdeko Palginõmm.

MARET LINA fotod

Määrati audiitor

Audiitori otsinguil laekus kolm hinnapakumist. 2005.–2008. majandusaasta audiitoriks kinnitati osühistu "Infora", kellega eelnevatel aastatel on koostöö laabunud.

Vastati maavanemale

Maavanem pöördus volikogu poole, et kooskõlastada kinnisasja omandamine. Junsi lauta soovib kinnistada osühing "Tammel" (eelmine omanik oli sama, tehing läheb üle peresiseselt).

Vallavolikogu loodab, et aastaid silma riivanud kinnistu lõpuks korda saab. Maavanemale saadetakse kooskõlastus, et aktsiaselts "Tammel" saaks omandada kinnistu. Volikogu liikmetel polnud vastuväiteid.

Maret Lina

Maakonna planeeringu kehtestamisel on täpsustatud keskkonnatingimustena väärtuslikud maastikud ja roheline võrgustik. Viiratsi vallas puudutab see Tānassilma jõe ürgorgu, Viljandi järve tagust ala, mis on üleriigilise tähtsusega väärtusmaastik, Viljandi ringteed, Võrtsjärve ja Tartu-Viljandi teega paralleelselt kulgevad nn. alternatiivteed, mis kujutab endast ainulaadset hajaasustuse näidet.

Sotsiaalse infrastruktuuri põhimõtteks on välja selgitada, kuidas on elanikkonnale teenused kättesaadavad: haridus, koolid, arstiabi, raamatukogud, küla- ja seltsimajad, spordirajatised, infopunktid ja vallamaja. Planeeringu käigus selgitatakse välja need piirkonnad, kus inimesed teenuse juurde ei pääse. Edasiseks ülesandeks on rajada vajalik objekt kohapeale või korraldada inimeste pääs selle teenuse juurde.

Seepärast ongi välja töötatud kantide süsteem (vaata vallavolikogu otsus nr. 64 22. detsembrist 2005). Viiratsi vallas on neid kolm: Viiratsi, Uusna ja Tānassilma.

Viljandi maakonnas on kehtestatud kuus üldplaneeringut (15-st), algatamisel on kolm, midagi pole veel kuulda Tārvastust ja Mõisaküla linnast. Lõppfaasis on Karksi, koostamisel Viiratsi ja (Järg 8. lk.)

Heakord on meie endi luua

Iga vallas kinnistut omav eraisik või ettevõtte peab korras hoidma kinnistu territooriumi ja sellel paiknevad hooned ja ehitised. Vallavolikogu on selleks kehtestanud heakorra eeskirjad, nende täitmine on kohustuslik kõigile.

Hea meel on näha, et inimesed hoolivad ümbrusest ja üha enam näeb korrrastatud paiku. Paraku ei täideta paljuski heakorra nõudeid. Eriti jätvavad soovida tootmishoonete ümbrused, sama võib öelda eramute kohta. Paljud kinnistute omanikud ei tee karuputketõrjet, kuigi peaksid.

Üks ilmekamaid näiteid, kuidas hooned ja rajatisi lõhutakse ja rikutakse, on Viiratsi kool-huvikeskus. Mõni aeg tagasi oli see väga kena hoone. Aga mis on nüüd? Olukord on lausa trööstitu. Kurb, et paljud meie hulgast ei hooli teiste inimeste loodud väärtustest. Vallavalitsusel tuleb leida võimalus hoone kordategemiseks, aga see maksab ju raha.

Valla eelarves on tänavu ette nähtud 460 000 krooni haljastuse, heakorra ja maastikukaitse kuludeks. See summa on piisav, et korras hoida valla asutuste territooriumid, hävitada karuputke sellisel tasemel, nagu seda on tehtud viimased paaril-kolmel aastal, ja korrrastada ujumiskohti või väiksemaid turismiobjekte.

Valmas tehakse sel suvel korda infopunkti ümbrus.

● Viljandi Elu Sõna Kogudusele kuuluv kinnistu aadressiga Lastekodu 2.

Tänassilmas tuleb korrrastada senisest rohkem rahvamaja ümbrust, sest sinna on planeeritud "Laulge kaasa" saate salvestus.

Uusnas korrrastatakse külamaja ümbrus.

Vana-Võidu pargi ja kooli ümbruse eest hoolitseb Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool. Koolil on plaanis korrrastada ka Kivistiku metsapark. Põllud saavad rentnikud ja ei peaks sel suvel enam umbrohtu kasvatama.

Viiratsis osutatakse sel aastal rohkem tähelepanu tiikide ümbrusele. Korrrastatakse kahe esimese tiigi kaldad ning esimese kolme tiigi kaldaid niidetakse suve jooksul vähemalt kolm korda. Niidetakse ka vallamaja ja kolmanda tiigi vaheline ala. Et peaväljaku äärde peaks

2007. aasta suvel valmima kaubanduskeskus, siis see korrrastatakse järgmisel suvel.

Keskonnainvesteeringute Keskuselt raha saamisel likvideeritakse vana roveepuhasti ja korrrastatakse sissesõidutee-äärne õunaaed. Kevadist prügivedu korrraldatakse nii nagu igal kevadel. Lehed ja prügi tuleb panna kilekottidesse ja äravedu toimub tavaliselt esmaspäeviti.

Maikuu jooksul võtab vallavalitsus vastu otsuse, mille alusel hakatakse trahvima neid kodanikke ja ettevõtteid, kes ei hoiavad vaatamata meeldetuletustele korras oma hoonete ja tootmishoonete ümbrust.

Väino Luik,
vallavanem

KARKSI-NUIAS PEETI MULGIMAA SEMINAR

24. märtsil toimus Karksi valla kultuurikeskuses Mulgimaa arengut käsitlev seminar, mille eesmärk oli teha selgeks, kas ajaloolise Mulgimaa ühendamine on vajalik ja võimalik. Kutsutud oli eksperte üle Eesti.

"Estonia" seltsi esimees Arne Mikk arvas, et murdekeele talletajaid võiks enam olla. Temalt pärineb ka ütlus: "Eelista eestimaist, osta mulgimaist!"

Presidendikandidaat, Europarlamen-

di liige Toomas Hendrik Ilves rõhutas ühistegevuse osa, selleks aga jääb mulgi valdade ja linnade osa väikeseks. Optimaalseim Mulgimaad esindav poliitiline üksus koondaks 25 000 mulki.

Riigikogu liige Helir-Valdor Seeder tõi välja ajaloolise Mulgimaa määratluse.

Viljandi maavanema Kalle Küttise emotsionaalne ettekanne lisas päevale hoogu ja sisu, kuid üle maakonna piiri minevat omavalitsust tema arvates küll

ei tule. Seda aga, et mõne aasta pärast ühineksid Halliste, Abja ja Mõisaküla, hiljem teised, peab ta täiesti reaalsuks.

Karksi vallavanem Arvo Maling leidis, et enne ühinemist peavad eeldatavad koostööpartnerid eelkõige endas mulklust arendama. Olles olnud Karksi valla ja Karksi-Nuia linna ühinemise juures, mis juhtus ainult tänu mitmele kokkusattumisele, näeb Maling ohtu sattuvat Mulgimaa kui terviku sisu säilitamise. Ta meenutab administratiivse ühinemise valusid.

Enamik omavalitsusjuhte näeb tulevikus ühist Mulgimaad. Ka Põdrala valla ja Helme kandi rahvas tunneb end mulkidenä, kuid Tõrva Linnavalitsuse arendusjuhi Andres Saarepi sõnul on Valgamaa mulgid 60 okupatsioonista jooksul lahku kasvanud.

Mulgimaa Elu Edendamise Keskuse ja Mulgi Kultuuri Instituudi esindajad näeksid ühtse Mulgimaa tekkimist lähema kümnendi lõpuaastatel. Viljandimaa omavalitsusjuhid peavad ühtset omavalitsust reaalseks kümne aasta pärast, Valgamaa esindajad sellesse ei usu.

Esimeseks konkreetseks sammuks nimetab seminari peakorraldaja Hendrik Agur Mulgimaa piiride tähistamist maanteedel.

Väino Luik,
vallavanem

● Seminarist osavõtjad (paremalt) Alli Laande, Piret Koorep ja Hendrik Agur.

MAIRE TORIMI foto

Tartus peeti ühistegevust analüüsisiv

7. aprillil toimus Tartus Eesti Maaülikooli aulas teaduslik-praktiline konverents teemal "Ühistegevus Eesti ühiskonnas". Sõnavõttud olid lühikesed – veerand tundi igale esinejale. Teoreetikutele see ei meeldinud, sest oma mõte väljendati otse ja eesti keeles; praktikud ja maainimesed said aga kõigest aru.

Koosviibimine tekitas lootust, et ühistegevus areneb. Paljudes eluvaldkondades on ühistegevus paratamatu nähtus, alates loodusest ja inimestest ning lõpetades majandustegevuse ja mehhanismidega, mis toimivad isegi väljaspool inimese tahet.

Ühistegevuse üheks põhialuseks on suhtlemine. Tahes-tahtmata suheldakse läbi kogu oma elu nii elavate kui meie arvates elutute olenditega.

Konverents oli positiivne nähtus. Esimest korda õnnestus arutleda ettevõtmist kui tervikut. Esitatud teemad käsitlesid ühistegevust nii teadusliku, sotsiaalse kui kultuurilise poole pealt. Sõnavõtjaid-esinejaid oli paljudelt elu-aldelt.

Põllumajandusministeeriumi esindas asekancler Ruve Schank. Maa mõttest läbi aegade rääkis Eesti Maaülikooli Majandus- ja Sotsiaalinstituudi dotsent, majandusteaduste doktor Jaan Leetsar. Sõber maa oli endise haridusministri, kirjandusteadlase Peeter Oleski sõnum.

Luuletaja Hando Runnel, kirjastuse "Ilmamaa" peatoimetaja, kes kirjastab ka sarja "Eesti kultuurilood", esitas küsimuse: "Kellele kuulub mõte?"

Eesti Kultuuriseltside Ühenduse juhatause esimees Valter Haamer pajatas kultuuriseltside probleemidest.

Eesti Talupidajate Keskliidu tegevjuht Kaul Nurm rääkis taludest ja maakultuurist, Sirje Vinni Eesti külalüükumise "Kodukant" arengust ja Eesti Maanaiste Ühenduse juht Tiiu Soans naisteorganisatsioonidest maal. Eesti Maaülikooli Majandus- ja Sotsiaalinstituudi dotsent, majandusteaduste doktor Uno Silbergi ettekanne kandis nime "Kas kohalik omavalitsus on oma valitsus?"

Kokkuvõte kuuldust

Üks maaelu tunnus, suitsude arv külas, on keerulisemaks läinud: juurde on tulnud ajutised suitsud. Eestis on 4504 küla, 1188 külavanemaga küla ja 200 külal on olemas arengukava.

Riigi ülesanne on koostada küladele arengukavad ja leida meetmed nende teostamise toetamiseks: teavitus, koostamine, analüüs ja hinnang.

Eesti rahvas on veel võimeline võitlema. Viimane aeg on järele mõelda ja kaaluda, kas tormata hullunud lambakarjana edasi või pöörduda tagasi tasakaaluka talupojatarkuse juurde.

Maal on rikkuse ema. Mõistujutt: Tartus Tähtvere pargis käib igal hommikul üks mees oma kaht koera jalutamas. Tal on see võimalus oma õuel. Miks ta

• Tartus peetud teaduskonverentsil käis elav arutelu ühistegevuse teemal.

käib Tähtvere pargis? – Koerale on tarvis värsket õhku ja kohta, kuhu panna oma väljaheidet.

Parandada on vaja maa kasutust. Talu õuekoerad hingavad värsket õhku ja talu inimesed, koeraomanikud, hoolitsevad ise ka koera väljaheidete koristamise eest.

Selleks et maa kasutust parandada, on vaja ühiselt jõuda kokkuleppele, on vaja suhelda.

Ühistegevuse mõtestamisel tuleks analüüsida ajalooliste olude kõrval ka tänapäeva vorme. Ori ei ole võimeline ühistegevuseks. Meil taandub aga kõik jõu ja võimu kasutamisele. Tänapäeval ei räägita enam inimestest üldse, vaid kui inimgruppidest, kategooriatest.

Kellele siis kuulub riik? Kuidas tekkis põhiseaduse arutelu ajal liberaalsuse heietamise juures mõte: riik on halb peremees! Ühistegevus selle halvas mõttes: varastame selle halva peremehe paljaks! Hinnanguid antakse selle järgi, kes kuulub eliiti ja kes allapoole. See on tendentslik suundumus.

Rahva ees on need vormid kõik analüüsivõimata. Ühistegevusse kutsutakse osalema ka aktsiaselts. Seal ei ole ju inimese üksus – sealne üksus on raha kogus.

Üksi või üheskoos? Kuni 19. sajandini oli põhiline suhtlemiskoht kõrts. Kuni tsaarivõimu lõpuni toimus väga suur edasimineku: anti perekonnanimed ja müüdi maad, asutati eestikeelne ülikool, ehitati suuri teatreid jne.

Kust tuli see vägi ja võim? Ühiseks koondajaks said sajandivahetusel organiseerunud lauluseltsid, mis hiljem arenesid professionaalsuse suunas. Toimised vabaharidus ja ühistegevus (toodi palgid kokku ja ehitati seltsimaja).

Praeguste kehtivate seaduste järgi on meil vabadus – ise teeme seadusi; kui need on halvad, oleme ise süüdi.

Küsimus on selles, kui vabad me oleme? Kui kaitsitud on me keel ja meel?

Kui tahame teha paremini kui enne, tuleb lahti saada olukorrast, et ei usaldata endi hulgast valitud saadikuid. Ühistegevus saab toimida, kui on olemas tahe, koostöö ja raha. Aga tahe kas-

vab kasvatamisel ja kasvatamine sõltub sellest, kui hästi tuntakse ajalugu. Tuleb õppida eelnevast.

Fondidelt saadava rahaga ollakse fondide löa otsas: teostada saab seda, mida fond soosib. Kui suudetakse ise hakata panustama seltside tegevusse, saadakse vabaks.

Mis on maakultuur? Enne maakultuurist rääkimist uuris Kaul Nurm paljudest allikatest, mis üldse on kultuur. Märksõna ise pärineb ladina keelest ja tähendab harimist. Harimine tähendab hoolitsust, õpetamist, tähelepanu ja positiivset suhtumist.

Kultuur koosneb erinevate sotsiaalsete rühmade kultuurist ja sünnib nende rühmade tegevuse läbi. Spengleri järgi sünnivad kõrgkultuurid just maal, arenedes edasi, kuni õitsengu saavutades taas tagasikäigu saavad.

Eesti kultuur pärineb maalt. Linnastumine algas 19. sajandi viiekümnendatel aastatel.

Kultuur ei arene tühjas ruumis, sellel on omad hoidjad ja edasikandjad – inimesed. Eesti maakultuuri hoidjad ja edasikandjad on talupered. Taluperedeks meie lähimenevikus said need kooslused, kellel oli pikem sotsiaalne mälu. Kaasa aitas maaomandi tagasi-saamine.

Talu kui elamisstiil. Talupidaja on seotud looduse ja tehiskeskonnaga. Talu on elu- ja tootmiskeskonna ühtne tervik. Talupidaja ise on huvitatud puhtast elukeskkonnast: saastades põlde, saastab ta elukeskkonda; eesmärk pole ainult kasum. Talupidaja on looduse partner. ta oskab väärtustada esivanemate pärandit.

1949. aastal oli Eestis 140 000 talu, 1988. aastal oli 365 suurmajandit, 2000. aastal 69 000 maal tegutsevat majapidamist, kel oli rohkem maad kui hektar; neist 10 000 taotles siseriiklikku ja 19 000 Euroopa Liidu toetusi. Tundub, et teoreetiliselt on praegu 19 000 pärandi edasikandjat.

Maaelu tuleks toetada kultuurikandjaid, kes hoiavad maaelu elavana, käituvad loodussõbralikult, annavad lisaks toidule ettevõtlikku järeltulevat põlv-

teaduskonverents

konda ja nii jäävad ka maad ja metsad eestlaste kätte.

Praegu määratakse maaelu arengu kavaga aastateks 2007–2013 Eesti maaelu saatus. Arengukava keskmesse tuleks paigutada talupidaja kui kultuurikandja.

“Kodukant” tegeleb Eesti külaliikumisega. Et muuta ühiskonda, on vaja kapitali – füüsilist, sotsiaalset ja inimkapitali.

Kogukond külas on tervik. Külaliikumise käigus õpitakse tundma vajadusi, järjestatakse need tähtsuse järjekorras, leitakse sisemisi vahendeid ja väliseid lahenduste teid ning koostatakse tegevusplaan. On loodud koostöövõrgustik teiste organisatsioonide (mitte igal pool Eestis) ja omavalitsustega, juhtimine on demokraatlik ning ollakse suhteliselt iseisvad.

Külaturismi kõrval tahetakse edaspidi enam kaasa rääkida sotsiaal-, kultuuri-, haridus-, heakorra, ranna- ja naabrivalve liinis. Probleemiks on kujunenud vähene seltside arv, ebapiisav rahastamine, lühiajalised lepingud, puudulik olukorra- ja turuanalüüs.

Soov on, et ühistegevuse põllul ikka “hulle” jätkuks. Vanasti öeldi, et maalt ja hobusega; nüüd soovitakse, et tuldaks maalt ja hobusega, mitte autoga.

Eesti maanaiste liikumine on pikaajaliste traditsioonidega. 1927. aastal toimusid esimesed perenaiste päevad. Aasta hiljem moodustati Eesti Maanaiste Keskseks, kes 1933. aastal ühines ülemaailmse struktuuriga. 1940. aastal ühendasid 426 naisorganisatsiooni 33 000 liiget.

7. märtsil 1996 loodi meeste ärgitusel organisatsioon Eesti Talupidajate Keskkliidu Naised, mis restruktureerus edaspidi Eesti Maanaiste Ühenduseks, kelle huvi on luua arendusvõrgustik ja koolitada naisi kodumajanduse vallas. Ühiskonna valupunkte käsitletakse maanaiste huvide ja vaatevinklist lähtudes. Osaletakse naisteühenduste ümarlaua töös. Prioriteetideks on võetud lapsed, naised ja perekond.

Kas kohalik omavalitsus on oma valitsus? Poliitilises mõttes on meil ju vabad valimised, hääletamisõigus nii Eesti kui Euroopa Liidu kodanikena. Kui omavalitsus on ühe partei hääletoru, siis see ei ole oma valitsus demokraatlikus ühiskonnas.

Majanduslikus mõttes: Eesti Vabariigi põhiseaduse paragrahv 154 ütleb, et riiklike kohustustega seatud ülesanded kaetakse riiklikust eelarvest. Euroopa kohaliku omavalitsuse harta artikkel 9 sätestab õiguse piisavatele rahalistele ressurssidele.

Eesti kohalikest omavalitsustest on ainult Tallinna linn ja Harju maakond kaetud oma ressurssidega, kõiki teisi toetab riik. Omavalitsustele laekub praegu alla 2 protsendi oma maksumaksja rahast. Omamata piisavat tulubaasi, mis ei sõltu riigist, pole omavalitsus oma valitsus.

● **Jaan Leetsaril** ilmus 60. sünnipäevaks raamat “Igavesti koos loodusega. Ühistuteooria looduslik-geneetilised alused.”

Vastus nimetatud teema küsimusele oleks järgmine. Oma valitsus poliitilises mõttes on küsitav, sotsiaalses ja keskkonna mõttes vajab veel uurimist, jätkusuutlikkuse mõttes on teel, aga kas õiges suunas, ei tea.

Vabaduse kohta nentis Ivar Raig, et 1992. aastal oli Eestis vähe vabadust ja aastatel 1995–1998 sada protsenti vabadust. Selle tagajärg: 95 protsenti pankadest on välismaalaste käes, 70–75 protsenti majandusest välismaalaste käes, 8–15 protsenti maad välismaalaste käes, 80 protsenti seadusandlusest on Brüsseli käes ja lähiajal saavad nad kogu seadusandluse enda kätte.

Alles on veel keel ja kultuur. Tartu vaim on surnud, kuid õnneks on alles jäänud Eesti mõte.

Aare Kasemets ütles: “Maa on kodu. Kui pole maad, pole ka kodu.” Maa mõtte kandjana näeb ta haritlaskonda.

Riigikogu liige Heimar Lenk rõhutas Jaan Leetsari “Kesknädalas” avaldatud kirjutise järel: “1990. aastal Eesti lagunes, alles jäi suur hulk aatemehi ja juurde tuli suur hulk rahamehi. Pank on saanud jumalaks. Isegi Eesti arengukavades pole sõnagi ühistegevusest. Kuhu me suundume?”

Leetsarilt ilmus sünnipäevaks raamat

Õeldust ajendatuna järgnes konverentsile Jaan Leetsari värskest ilmunud raamatu “Igavesti koos loodusega. Ühistuteooria looduslik-geneetilised alused” esitus.

Teos nägi ilmavalgust lugupeetud teadus-, majandus-, põllu-, kala- ja naljamehe 60. sünnipäevaks. Loodame, et kirjutatuga ei piirdu Valma mehe ühistegevusosalased uurimistööd ja nende rakendamine praktilisse igapäevaellu maal.

Kadri Vollmann,
Viljandi Talupidajate Liidu esindaja
teaduskonverentsil

Vallarahvas, liikuma!

Eesti rahvas seisab silmitsi suure haigestumusega just nendesse haigestesse, mida saaks ära hoida liikumisharrastusega. Tänapäeval ei võimalda infotehnoloogia ja sõidukite rohkus enam iga päev enamikule inimestele füsioloogiliselt hädavajalikku kehalist koormust.

Vabariigi valitsus kinnitas liikumisharrastuse strateegilise arengukava aastateks 2006–2010, millega kutsutakse kõiki osalema kampaanias „Vallarahvas, liikuma!”

Osalemise tingimused

Vald korraldab kampaania vältel kaks tervisespordiüritust, mille eesmärk on kaasata inimesi aktiivselt liikuma ja endale teadvustama, et tervislik ei ole mitte ainult sportimine, vaid ka lihtsalt regulaarne ja süsteemne liikumine.

Üritustel peab olema võimalik osaleda kõigil kampaaniaga liitunud valdade elanikel. Vallal peab seejuures olema välja selgitatud inimese, kes väljastab kampaania osaluskaarte ja fikseerib osaluse.

Kampaania osalemise soovi korral teatatakse ürituse nimetus, toimumise täpne kuupäev, koht, alguse kellaaeg, ürituse eest vastutav isik ja tema kontaktid (telefon ja e-mail), kampaania kontaktisik ja tema kontaktid (telefon ja e-mail).

Teade edastatakse e-mailile piret.veeperv@viljandimaa.ee.

Osaleda saavad kõik maakonna elanikud. Arvestust peetakse ja osaluskaart antakse kampaaniaga liitunudile (kaardil tuleb täita kõik nõutud isikuandmed).

Tähtajad ja hindamine

Kampaania kestab 1. maist 30. septembrini 2006. Valla üritustes ja kampaanias osalemise kohta tuleb teatada 21. aprillil. Tervisetuba jaotab valdadele osaluskaarte alates 27. aprillist. Osaluskaardid saadetakse maavalitsuse tervisetuppa hiljemalt 6. oktoobriks. Loosiahinnad ja võiduvald kuulutatakse välja 17. novembril, mil on suitsu ei-päev.

Võitjaks kuulutatakse vald, kelle rahvas on kõige rohkema arvu (suhtarv vallaelanike arvust) isikutega kampaania üritustel osalenud. Auhindade loosimisel arvestatakse ka üritustest osalemise kordi (üks osalus = üks loosisedel). Enne kampaania tulemuste väljakuulutamist kontrollib andmete õigsust erapooletu viieliikmeline komisjon.

Loositakse välja 27 auhinda (500-kroonised spordipoe kinkekaardid), millest 9 auhinda loositakse tubliima valla rahva ja 18 auhinda lähevad loosimisse kõigi kampaanias osalejate vahel. Peaauhind on 6500 krooni valla tervisespordi arendamiseks.

Elo Paap,
Viljandimaa tervisetoa juht
(tel. 433 0512,
elo.paap@viljandimaa.ee)

Teekäija on teel mälestustemaale

(Algus jaanuari "Kuukirjas")

Kummaline tunne oli astuda läbi raudväravate rahuriiki. Nähes veel tuttavate kalme, tekkis paratamatult mõte, kui kaduühike on inimese eluiga – kõik jääb pooleli, kui pead juba lahkuma. Kalmistul andestad lahkunuile nende patukesed ja tunned tänulikkust selle eest, et ta oli sulle teekaaslaseks.

Leidsime klassivendade Heino ja Arvi puhkepaiga ja süütasime mälestuseks küünlad. Käisime ka Malle kalmul, ta oli meist aasta vanem ja suri pimesoole lõhkemise tagajärjel. Korraldati ülekoollised matused, kooli koor laulis haul ja kõik nutsid.

Kurb üllatus oli mulle see, et Vally ja Ölme on surnud. Aga vähk ei küsi aastatest.

Viibisime meieaegse rahvamajajuhataja puhkepaigas. Käisime Virvega tema ajal rahvamajas näiteringis. Virvele meeldis kehastada esimesi armastajaid. Mina sain endale enamasti poisikeste rollid, sest olin lühikest kasvu, käre hääle ja vilkate liigutustega.

Umbrohu seest leidsime apteeker Meeri sammeldunud hauaplaadi. Mõtlesime, kui möödub on inimese au ja hiilgus: „Kas sinu elu jooksul tehtud heateod meestele ei vääri nendelt üht lilleõit kalmule?“

Seevastu kolhoosiesimehe Hardi haud oli puhas kui prilliklaas, hauaplaati ehtis üksik roosiõis. Virve ütles, et tema ei mäleta ühtki korda, mil siin poleks lilli olnud. Tema mälestust hoitakse. Hardi naine olevat üheksakümnendail läinud Kanasse oma sugulastele külla ja jäänudki sinna. Nüüdseks olevat tütrekdi juba ema juures.

Meie ringkäik lõpeb Virve vanemate kalmudel.

Läheme Virvega liinibussi ootama. Bussipeatus on nüüd poe juures, mida ei eksisteeri enam. Praegu on inimestel kõige rohkem asja surnuaiale, hea lähedal bussi pealt astuda.

On õhtu ja küla hääletu; nagu välja surnud. Aga siis... rõõm kuulda, taamal haugub koer. Minu nooruses oli sel kellaajal kuulda külast karjakellade kõla ja laste hõikeid ning õhk oli kuiva heina lõhnast tiine.

Lahkun sellest tuttavlikust võõrast kohast, hinges nii

● Ilme Pelt keskkooliõpilasena.

kaotusvalu kui heldimus, ka pettumus ja rahuldus, lepimine arusaamisega, et miski pole muutumatu ja millegi muutumist me ei saa peatada.

Buss võtab mind oma sooja embusesse ja viib igapäeva reaalsusesse.

Ilme Pelt

Tänassilmas 24. oktoobril 2005

Sõnumeid

Kuninglik kvintett üllatas

7. märtsil said Viiratsi Hoolekandekeskuse inimesed tõelise üllatuse osaliseks. Väikese viivituse järel marssis sisse viis tumedas esindusvormis meest: Andres Alamaa, Meelis Hainsoo, Andres Heinapuu, Erkki Torga ja Mait Männik. „Kuninglik kvintett“ esitas kümme laulu, mis kõlasid värvikalt.

Avapala oli lustakas „Küll on kena kelguga“, seejärel Dunajevski „Kapteni laul“ ja seitsmekümnendatel aastatel „Entel-Tenteli“ sarjas laineid löönud „Karulaane jenka“. Bariton Mait Männik esitas loo „Tige tikker“, mida ta oli laulnud juba nelja-aastaselt. Järgnesid vana meremehelaul kolmekümnendatest: „Miki merehädas“, kaks Raimond Valgre lugu, Heldur Karmo „Kuu jõgi“ ja Arne Oidi „Jamaika hällilaul“. Lõpu-paladeks esitati „Balbiina“ ja Ülo Vinteri „Kodulaul“.

Nii kõrgetasemelist laulu kuuldi selles asutuses esimest korda.

August Leetma

Algatati detailplaneering

7. märtsil kehtestas vallavalitsus korraldusega nr. 73 detailplaneeringu Valma külas Järveveere kinnistu kruntide moodustamiseks ja ehitusõiguse määramiseks.

Krista Pääsik,
maakorraldaja

Lambakasvatajatele

Abjas töötab villavahetuspunkt igal reedel (v.a. pühad) kella 10–16. Pestud villa vastu saab vahetada ja osta 1-, 2- ja 3-kordset valget, halli ja värvilist lõnga. Info tel. 5648 2443.

Helgi Sild

● 2005. aasta ööpäevalaager jõudis oma matkal Öissu.
MAIRE PAJU foto

Viiratsi valla lastelaager 2006

Viiratsi valla lastelaager toimub 8.–21. juunini tööpäevadel kella 10–16. Laupäeval ja pühapäeval puhatakse. Tegevus on suunatud 7–15-aastastele lastele.

Tavaline laagripäev algab hommikusöögiga. Ennelõunasel ajal, kui vihma ei saja, töötatakse ja pärast lõunasööki on ülepäeviti kas kultuuri- või spordiprogramm. Laagri sisse jääb kindlasti traditsiooniline ööpäevalaager, mil ollakse kodust ära üks öö ja kaks päeva. Laagri lõpetab ühepäevane ekskursioon mõnda Eestimaa kaunisse kohta.

Sel aastal on laager planeeritud 30 Viiratsi valla lapsele. Laagrilistega tegeleb kolm kasvatajat, kes on juba varasematest aastatest lastele tuttavad: Liisi Tilts, Kristi Pajuste ja Maire Paju.

Viiratsi valla sissekirjutusega lapsele maksab laager 200 krooni, mis on vaid pool tegelikust söögirahast. Teise poole ja muud toredad hüved kannab Viiratsi Vallavalitsus. Viiratsi vallas elavale ja sissekirjutust mitteomavale lapsele maksab laager 400 krooni.

Enne laagrisse tulekut täidab lapsevanem registreerimiskaardi, millele on kindlasti vaja peale märkida lapse tervislik seisund, luba ujumiseks ja tööõppega tegelemiseks. Laagrisse registreeritakse 15.–31. maini Viiratsi rahvamajas.

Täpsemat infot saab telefonil 439 4307 või 5342 9902.

Maire Paju,
laagri korraldaja

Õnnitleme sünnipäevalapsi!

Mais

1. Mai Kesa	Tänassilmast	75
1. Voldemar Palover	Välmast	75
1. Hilja Hunt	Viiratsist	73
1. Helle-Maie Sülla	Mäeltkülast	70
4. Aleksander Kuslap	Viiratsist	76
4. Valter Siilivask	Viiratsist	74
5. Valli Jürissaar	Rebastest	65
6. Elmar-Voldemar Aitsen	Viiratsist	84
7. Ilmar Kikas	Saarekülast	65
8. Maimu Pajor	Vasarast	77
9. Hilda Kimmel	Mäeltkülast	88
9. Salme Karu	Tönukülast	81
10. Robert Kesa	Tänassilmast	79
10. Maimo-Rosalie Tahker	Viiratsist	78
10. Lea Selberg	Viiratsist	76
11. Vilma Kõll	Välmast	82
12. Enno Kärmäs	Tönukülast	71
13. Maimo Taevo	Jöekülast	71
13. Mare Ruul	Jöekülast	65
14. Valdur Võikar	Viiratsist	78
14. Heino Leevit	Viiratsist	74
15. Maie Tihane	Välmast	76
15. Evi Margarethe Kuslap	Viiratsist	72
15. Anni Teder	Saarekülast	71
17. Aime-Tea Soomets	Viiratsist	70
17. Raiki Jago	Survast	65
18. Hilda Sein	Tüstist	89
19. Rosali Tuhkur	Viiratsist	94
19. Linda Pärna	Vana-Võidust	84
19. Loore Juhansoo	Vana-Võidust	73
19. Pia Kallas	Uusnast	65
20. Aksenja Piir	Vasarast	73
21. Marja Käosaar	Uusnast	71
23. Leida Tool	Vana-Võidust	82
25. Heino Umbra	Mähmast	71
26. Larissa Peerna	Rebastest	83
26. Ivan Žarikov	Viiratsist	81
26. Magda Gross	Vardjast	80
27. Meeta Porga	Vana-Võidust	82
27. Aleksander Palatu	Uusnast	73
28. Linda Tõnisson	Loimest	79
28. Linda Mikkor	Vardjast	70
28. Leili Liplap	Mäeltkülast	65
29. Maria Elisar	Kuudekülast	71
30. Tatjana Suvorov	Viiratsist	78

Moslem tuleb tantsu ja jutuga

28. aprillil 18 on Viiratsi rahvamajas kohtumine Kattri Ezzoubiga, kes tutvustab islamimaade kultuuri nii ajaloolises aspektis kui ka laiemas mõttes.

Oma usult on Kattri Ezzoub moslem. Tallinnas õpetab ta araabia keelt ja ka kõhutantsu, mida ta meilegi tantsib ja lahti seletab. Kattri on väga nõutud lektor, tänu tutvusele õnnestus ta mul siia saada.

Õhtu pikkus on neli-viis tundi. Tule ise ja võta sõber kaasa (võib olla ka mõni mehehakatis), kuid tulekust tuleb varakult teada anda, sest ruumi on 40 inimesele.

Rahvamaja kingib meile kohvilaua. Pääse maksab 25 krooni.

Maire Paju
Tel. 5342 9902

TULGE RUUDIKÜLLA JÜRIPÄEVALE!

23. aprillil kell 11 peetakse Ruudikülas uuel mänguplatsil jüripäeva: tuletatakse meelde ja tehakse järele jüripäeva kombeid. Ülemäärase energia saab panna väljaku pisikestele korrastustöödele. Päeva lõpul pakutakse kergelt einet.

Oodatakse nii lähedasi kui kauged.

Ruudi-, Saare-, Vasara ja Verilaske küla vanem

“Addinol” viib soojale maale

Saksa tootja “Addinol” tütarfirma Eestis “Addinol Mineralöl Marketing” korraldab aprillist novembrini laulatusliku kampaania, mille käigus loositakse iga kuu välja üks soojamaa reis kahele, seega kokku seitse reisi 14 inimesele. Esimene õnnelik paar selgub juba juuni alguses. Et reisiriks igav ei hakaks, saadab “Addinol” soojale maale ka võitja kaaslase. Võidureisi korraldab “Novatours”.

Lisaks reiseidele saab igal nädalal üks õnnelik mootoriõli ostja 1000-kroonise kinkekaardi “Sportlandilt” või “Aave Autokaupadelt”.

Kampaania kestab 10. aprillist 31. novembrini ja selles osalevad kõik, kes ostavad kampaaniasildiga varustatud “ECO Light” või “ECO Synth” neljaliitrise kanistri. Kampaanias osalemine on lihtne ja võiduvõimalus on suur, sest õlikanistreid ostetakse ju vähem kui näiteks leiba või saia.

ECO-sarja mootoriõlid sobivad ideaalselt kõikidele sõiduautode ja kaubikute bensiini- ja diiselmootoritele. “ECO Light” on täissünteesiline õli, mille viskoossus on 5W – 40; “ECO Synth” on poolsünteesiline 10W – 40 viskoossu-

sega mootoriõli. Täpsem info õlide ja kampaania kohta on kirjas kanistrite etiketidel.

“Addinol” on 70-aastase kogemusega Saksa märkeainete tootja, kelle innovatiivsed saavutused nii tööstus- kui ka mootoriõlide vallas on jõudsalt tootmismahtu kasvatanud. Kasvava nõudluse rahuldamiseks valmib firmal selle aasta suvel Saksamaal tootmis- ja logistika-keskus.

Automootorite tootjad “Daimler-Chrysler”, “Volkswagen”, “Porsche”, “Scania”, “Volvo” ja teised on andnud “Addinoli” mootoriõlidele üle 140 litsenti.

Eestis on “Addinoli” märkeaineid müüdnud 14 aastat. Selle ajaga on selle firma turuosa kasvanud 30 protsendini, “Addinol” on tuntuim ja ostetuim õli mark Eestis.

“Soovitan julgelt osta “Addinoli” õlidsid, sest lisaks võimalikule reisi- ja kinkekaardi õnnele võidate kindlasti saksa kvaliteedi, mis on saavutatud pikaajalise kogemuse ja uusimate tehnoloogiate tulemusel,” ütleb Eesti lootustandvaim noor rallitähk Urmo Aava.

Maarja Viitmann,
“Addinoli” esindaja

Munadepüha töötuba

8. aprillil tegutses Tänassilma rahvamajas munadepüha töötuba. Kohale oli tulnud nii nooremaid kui ka eakamaid huvilisi, kes kõik soovisid rõõmuga kaasa lüüa töötoa toimingutes. Rõõm oli näha ka lapsi koos emade ja isadega meisterdamas.

Koos tegutsedes valmisid munadepüha-teemalised kaunistused, millega oma kodu lihavõttepühadeks kaunistati.

Helina Matusorg
HELINA MATUSORU foto

Müüa elektriline väikeveski, käsihekslimasin, käsipump, kasvuhooneahi (tahke) + klaasid 20 m²-le ja 25 mm vinkelrauda; ehitusmaterjali, kips- ja isolatsiooniplaati ning aukudega tellist Vardja külas. Info tel. 433 4255 või 5622 5628.

Viiratsi vallamaja teisel korrusel toas 209 avatud õmblusateljee (kergrõivaste õmblemine, kardinad). Info tel. 517 0848.

“Kuukirja” annab välja Viiratsi Vallavalitsus, ilmub 20. kuupäeva paiku. Toimetaja Maret Lina (tel. 439 4473). Kirjad saata Viiratsi postkontorisse 70101; e-post: viiratsi@viiratsi.ee. Kodulehekülj: http://www.viiratsi.ee. Trükiarv 1400.

Maavanema meeskond Uusna külamajas

(2. lk. järg)

Kõpu ning problemaatiline on Suure-Jaani kant.

Kõneleja ei heitnud Viiratsi vallale midagi ette, kuid ääremärkusena lisas, et üksikasjaliselt lahti kirjutatakse, mida planeeringu alusel ehitama hakatakse. See hoiab ära tulevikus esile kerkivad probleemid ja vaidlused.

Viiratsi üldplaneeringu koostaja, aktiivselt “Entec” projektijuht Valdeko Paldinõmm esitas maavanemale küsimuse, kuidas maavalitsus valla üldplaneeringut kasutama hakkab. Maavanem peab kooskõlastama maakonna arengukava kõikide omavalitsustega, kuid seaduliku alust käskida ega keelata pole. Samas pole mõeldav, et maakonna arengukava oleks valdada arengukavade summa.

Maret Lina

MÄLESTAME

Helju Põrk
15. 08. 1925. – 3. 04. 2006
Viiratsi

Aleksandra Merkulova
30. 03. 1916 – 5. 04. 2006
Vardja küla